

ASISTENȚA SOCIALĂ CA FACTOR DE POLITICĂ SOCIALĂ

DE VETURIA MANUIA

Asistență socială există de când e omul. Ea s'a născut dintr'un impuls sufletesc: mila aproapelui, dar și din protejirea interesului de grup, de clasă socială sau de stat. Acesta este și motivul pentru care găsim atât de diferite definiții asupra asistenței sociale.

În antichitate, asistența socială avea mai cu seamă scopul practic de a apăra societatea de invazia elementelor fără căpătâi, elemente a căror înmulțire ar fi periclitat bunăstarea populației. Asistența la Greci și Romani urmărea în mod conștient acest principiu — atunci numit practic, astăzi numit eugenic — pentru a feri rasa de decăderea inevitabilă produsă de înmulțirea elementelor disgenice. La Greci găsim chiar și măsuri de pură prevenire socială, cum era obiceiul de a se arunca de pe muntele Taiget vlăstarele infirme și debile, pentru ca rasa să rămână viguroasă. Deasemeni întreaga legislație romană cu măsurile excesive de apărarea vieții de familie are la bază ideea de a preveni desorganizarea familiilor.

Totuși, la ambele popoare găsim și o asistență practică din motive religioase: asistența străinilor, cărora li se acorda o largă ospitalitate, ei fiind considerați trimișii zeilor.

Asistența la Evrei era făcută din aceleași considerente, cu o nuanță practică mai pronunțată și îmbogățită cu un nou element: solidaritatea de rasă. Interesul primordial era, ca din rasa evrească să ajungă în stare de mizerie cât mai puține elemente și pentru acest scop, conducătorii spirituali au impus populației o contribuție permanentă ce era în raport cu venitul fiecăruia.

Creștinismul aduce o nouă concepție de înaltă moralitate în asistență: dreptatea socială, având la bază nivelarea bunurilor. Cum punerea în practică a acestui principiu ar fi reclamat măsuri de legislație socială posibile de introdus numai printr'o radicală schimbare a ordinii de stat și a întregului sistem social capitalist, creștinismul s'a delimitat la propagandă și la educația maselor.

Astfel s'a dezvoltat asistența socială bazată pe sentimentul religios, asistență practică din milă pentru aproapele suferind și cunoscută sub numele de filantropie. Caracteristica acestui gen de asistență era ajutorarea dependentului, fără a se lua în considerare motivele cari l-au adus în această stare și fără a se încerca schimbarea situației acestuia, în sensul de a se putea întreține singur.

Acest gen de asistență a dus la rezultatul nedorit că a înmulțit numărul elementelor fără rost, al cerșetorilor, vagabonzilor, leneșilor. Iar în ceea ce privește pe infirmii și incapabilii de lucru, situația acestora nu a putut fi ame-

liorată cu nimic, ei continuând să îngroașe rândurile celor rămași în sarcina statului, comunității, bisericilor sau a persoanelor particulare.

Problema asistenței, considerată până în ultimul timp ca o problemă particulară a fiecărui om, a început să preocupe și autoritățile îngrijorate de marile număr al persoanelor avizate la ajutor public. S'au făcut diverse încercări de organizare a filantropiei prin încadrarea solicitării și primirii ajutoarelor în felurite formalități. Rezultatele au rămas aceleași.

Sistemul demoralizator al filantropiei și contribuția dezastrului economic din țările europene au produs mizeria insuportabilă a claselor sociale inferioare. Nevoia unei reforme generale menită să amelioreze situația, devenise acută. Problema asanării dependenței sociale s'a ridicat astfel treptat la importanța unei necesități de stat, pentru două motive:

1. povara grea pentru bugetul public a întreținerii elementelor fără rost și
2. gravele perturbațiuni în organizarea de stat prin acțiunea acestor elemente disgenice, antisociale, fără stabilitate și care prin prolificitatea lor constituie un pericol crescând.

La 1823 se încadrează în rândul oamenilor preocupați de problema patologiei sociale economistul *Thomas Chalmers* din Glasgow. Studiind problema mizeriei claselor sociale inferioare, el observă că nu în toate cazurile mizeria este cauza dependenței sociale, ci, adesea, mizeria este efectul unui complex de cauze. Pentru a putea observa mai bine problemele ce se pun în legătură cu mizeria, el introduce anchetarea la domiciliul tuturor asistaților din parohia în care se decide să lucreze și constată, spre surprinderea lui, că foarte mulți oameni sunt ajunși în stare de dependență din cauza incapacității lor de a găsi locul cel mai potrivit pentru validitatea puterilor lor de muncă. Astfel se descoperă că asistența socială nu este o simplă problemă de filantropie, ci constituie o veritabilă problemă de politică economică a unei țări. Prin organizarea acțiunii de ajutorare conștientă, bazată pe cunoașterea și eliminarea factorilor care cauzează dependența socială, nu numai că se ușurează sarcinile statului din punct de vedere economic, dar țara va beneficia și de capacitatea de producție a acestor elemente disgenice, devenite acum utile, și ridicate la situația de cetățeni normali și productivi în stat.

Sistemul introdus în Scoția de către *Thomas Chalmers* a trecut apoi și în Germania, unde este cunoscut sub denumirea de sistemul *Elberfeld*, el fiind experimentat pentru prima oară de către *Pater Fliedner* din *Elberfeld*, important centru de organizare în materie de asistență socială. Totuși sistemul *Elberfeld* n'a dat număidecât roadele așteptate în Germania, din cauză că s'a preluat mai mult tehnica lucrului, fără să se țină seamă de concepția de politică economică, pentru a cărei eficace aplicare erau necesare și măsuri de reformă socială.

Prima țară unde concepția a fost pusă în aplicare în complexitatea ei au fost Statele-Unite. Organizată pe bază capitalistă, această țară și-a dat seama pe deplin de avantajele pe care le poate oferi o societate echilibrată, compusă

din cetățeni cu rosturi precise, cu familii bine organizate, cu simțul răspunderii bine dezvoltat. Cetățeni care nu se aventurează ușor în acțiuni ce ar putea periclita bunăstarea lor socială, sunt cea mai bună garanție de pace și prosperare. Principiul „ajută-l să trăiască pentru ca să te lase să trăiești” este de viza cetățeanului american. Fiecare cetățean american contribuie benevol, în raport cu câștigul lui, pentru asigurarea acțiunii constructive de combatere a dependenței sociale. Acțiunea este dirijată de către autoritățile publice și ajutată de legislația socială și are un scop terapeutic și preventiv.

Astfel se explică pentru ce găsim în Statele-Unite definiții de asistență socială ca ale lui *William Norton* care spune: „asistența socială este un supliment esențial la filosofia politică și în special economică a unei țări. Ea este expresia spirituală a omului liber într-o țară organizată și cu o societate competentă”. *Alfred Bettman* susține că asistența socială include toate activitățile umane cu tendința de a promova sănătatea, ordinea, siguranța morală și bunăstarea societății, deci a membrilor din care se compune.

Aceste idei le găsim astăzi și la cele mai multe din țările Europei, unde asistența socială face parte din programul de politică de stat a țării respective! *Alice Solomon*, modernizatoarea asistenței sociale din Germania, definește astfel asistența socială: „ea este o concepție de viață ce trebuie să învingă individualismul și să construiască o nouă lume pe bază de principii sociale de egalitate”. Vedem deci, că asistența socială a ajuns dela rolul infim pe care l-a avut în trecut, până la importanța unei concepții ce vizează schimbarea ordinii de stat.

Infirmitățile fizice permanente și temporare, alcoolismul, tuberculoza, anomaliiile mintale constituiesc astăzi domenii de cercetare activă, în asistența socială. Toate aceste cauze de desorganizarea familiei și de dezechilibru psihic individual, sunt urmărite de asistența socială care caută să prevină sau să atenueze consecințele sociale grave care ar periclita bunăstarea și buna așezare a societății. Asistența socială mai contribuie la bunăstarea societății prin activitatea ei de combatere a delicvenței și criminalității, salvând prin aceasta un important capital biologic uman, nu numai prin readucerea pe calea bună a delicvenților și criminalilor, ci și prin apărarea populației de contaminarea și influența acestor elemente disgenice, antisociale. Deci, pe lângă activitatea de terapeutică socială, asistența socială mai împlinește și un rol de prevedere socială.

Astfel a ajuns astăzi asistența socială să fie considerată în țările cu o organizare socială serioasă și conștientă de situația și nevoile ei de organizare, ca un capitol important al politicii de Stat. În consecință, un stat conștient de interesele lui, își va asigura o bună organizare de stat, în care asistența socială să se încadreze astfel încât să aibe legături trainice de strânsă colaborare în aproape toate acțiunile de stat, ca: sănătatea publică, organizarea științifică a muncii, educația populației, economia națională, combaterea și prevenirea dependenței sociale, legislația socială.

CA FACTOR DE POLITICĂ SOCIALĂ

Institutul Social Român de sub președinția D-lui Prof. *D. Gusti*, care are în programul său de activitate cercetarea manifestărilor fundamentale ale societății constituite, nu a putut rămâne străin de evoluția asistenței sociale. Iată pentru ce Institutul patronează și dă îndrumări Școlii Superioare de Asistență Socială și Asociației pentru Progresul Asistenței Sociale, a organizat conferințe publice și a luat asupra lui cercetarea aspectelor variate și multiple ale asistenței sociale, precum și studiul influențelor reciproce dintre Asistența Socială și Politica Socială.